

SAMANPAZARI KASKETLERİ

Savaş Sönmez

savassonmez@yahoo.com

Kasketçilik Öyküsü:

1939 doğumlu Ali Bozdağ, kasket ile 12 yaşında iken Kayseri’de tanışıyor. İlkokulu bıraktıktan sonra 3 yıl ücretsiz çıraklık yapıyor. Haftalığı 1 TL’ye çıkınca, ya lavaboya giden kalfanın yerine makine başına geçerek ya da ustanın kalfaya tarifleri sırasında bir şeyler kapmaya çalışarak işi öğrenmeye başlıyor. Daha çok “asker şapkaları” üzerinde çalışıyor. 15 yaşına geldiğinde babası onu evlendirmek istiyor. Babasından, düğüne harcayacağı parayı, açacağı dükkâna alacağı makine ve aletlere yatırmasını istediğinde iyi bir azar işitiyor. Bunun üzerine o yıllarda Adana’ya pamuk

Ali Bozdağ, hepsi tek-tek elinden çıkma kasketleri önünde, kasket siperi hazırlıyor.

işlerine gitmeye başlayan yaşlılarından farklı bir yol izlemeye karar veriyor. Şansını önce Ankara’da deniyor. Anafartalar’daki “Sümer Şapkaevi”nde ve terzilerin bulunduğu “Zabit Han”da iş bulamıyor. Parası, o da ceketini satarak, “Yalçın Otel”ine ancak iki gün yetiyor.

Samanpazarı’nda İki komşu kasketçi (Bozdağ ve Örnek)

“Rüzgârlı Sokak’da Gazanfer Bilge Otobüsleri” yazıhanesinin bitişiğindeki hurdalıkta kalmaya başlıyor. Bir terzi için bir hafta kadar “cep kapağı” dikip, biriken para ile İstanbul’a gidiyor. Tutunamayıp Kayseri’ye dönüyor. Aklı İstanbul’da kaldığından bir kez daha yolu tutuyor. Bu kez bulunduğu bir eski arkadaş aracılığı ile “Nubar” adlı bir Ermeni terzinin yanında “şapka siperi” yapmaya başlıyor. Dükkânda yatıp kalkarak 2.5 yıl kadar orada çalışıyor. Araya askerlik ve evlenme giriyor. Hacıbayram üzerindeki uçak kazasından (1 Şubat 1963) hemen sonra bin partilik bir kasket teklifi alınca Ankara’ya geliyor. Bu gelişini verimli ve kalıcı

oluyor. 1968’de şu anda bitişiğindeki Örnek Kasketçi’nin sahibi Ali Özsade’nin babasının aracılık, “Ankara Ambarı” sahibinin ise yardım etmesiyle içinde bulunduğu iki katlı işyerini alıyor ve kasketçiliği kendi işyerinde sürdürüyor.

Kasketçiliğin altın yılları ve günümüz

Ali Bozdağ, Can Sokak 22 No’daki dükkânına yerleştikten sonraki 1969-1985 arasında kasketçiliğin altın yılları olarak hatırlıyor. Öyle ki 8 kişiye iş verip çalıştırıyor, toptan işler yapıyor. 1990’larda işler daralmaya başlayınca dükkânını kiraya veriyor. Ancak bu “rantiyelik”, 1967’den beri bitişiğindeki Arslanhane Cami Derneği’nin kasasını ve idare eden Bozdağ’ı rahatsız ediyor. Yıllardır durgunluğunu sürdüren mesleğine geri dönüyor. Kira

ödemediği için kendini yine de şanslı sayıyor; ayakta kalmaya, son üç yıldır da “kredi kartları ile yaşamaya” çabılıyor. Beceremezse, dükkânını yeniden kiralayıp, binanın üst katında “sipariş kasket” üretimine devam etmek niyetinde. Zira halen ısmarlama kasket yaptırırlar var, onlarla kasketçiliği sürdürebileceğini düşünüyor. Yıllardır tek başına çalıştığı için, şu anda dükkânın raflarında bulunan yüzlerce kasketin hepsi tek-tek onun elinden çıkmış.

Kasketçiler kaliteli kumaşlarını, terzilerin elbise dikiminden kalan parçalarından sağlıyorlar. Bozdağ'ın kullandığı kaşe, kadife ve yünlü kumaşların yüzde 80'i Altıyıldız markalı. Halen Ankara'da aynı işle uğraşan 8-10 kadar kasketçi var, ama “sanatçı kasketçi” yok, “usta” yok. Gençler artık bu tür mesleklerle heveslenmiyorlar, çırak pek bulunmadığından işin sonu pek iyi görünmüyor. Bitişindeki Örnek Kasketçi Ali Özade, bir zamanlar birlikte de çalıştıkları Ahmet Usta'nın oğlu.

Aralarında rekabet bir yana yılların dostluğu söz **Çeşitli kasketler** konusu. İşlerin iyi gitmeyişinin bir nedeni de piyasayı saran ucuz ve kalitesiz Çin kumaşları. Ayrıca fabrikasyon üretim nedeniyle bu kasketler çok ucuz. Dükkâna gelip kasketlerin 15-20 TL. gibi çok makul fiyatlarını duyanlar bu fiyatı çok pahalı buluyor, “kasketin tarla fiyatına ulaştığını” söyleyebiliyorlar. Oysa aynı kasketler Ankara'nın lüks mağazalarında 80-100 TL'ye alıcı bulabiliyor. Yani hâlâ el yapımı ürünler vermeye çalışan eski kasketçiler, emeklerinin karşılığını alamıyorlar. Kasketler, Atatürk'ün de giydiği “8 köşeli”, “Samanpazarı kasketi” olarak da bilinen “5 köşeli”, “spor”, “düğmeli”, “yuvarlak”, “Sivas kasketi” gibi adlarla tanınıyor. Sipariş verildiğinde bunların dışında, istenilen biçimde kasket edinmek de olası. Bozdağ'ın şu andaki en pahalı kasketi “deri”den yapılmış olanlar.

60 yıldır bu mesleğin içindeki Ali Usta, her ne kadar dükkânın üst katında ısmarlama kasketçiliği sürdüreceğini söylüyorsa da, yerine usta olabilecek nitelikte kalfa ve çırak yetişmediğinden, bir gün “kasket sanatı” son bulacak gibi görünüyor. Bugüne değin hiç kasket kullanmamış olabilirsiniz. Ama bu sanatın yaşamasına ufak bir katkıda bulunmak için, o kadar türün arasında mutlaka beğeneceğiniz birinin çıkacağını sandığım “bir kasket” edinmeye ne dersiniz?